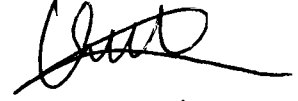

7619
08.06.2020**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ**İzmir Milletvekili**

8000 bin yıllık bir geçmişe sahip Hevsel Bahçeleri, Dicle Nehri kıyısında, Diyarbakır Kalesi ile nehir vadisi arasında yer alan yaklaşık yedi yüz hektarlık verimli arazidir. Zengin bir ekosisteme sahiptir. 28 endemik bitki ve 51 balık olmak üzere bir çok hayvan türüne ev sahipliği yapmaktadır. Oldukça çeşitli ağaç türleri vardır. Diyarbakır için adeta bir oksijen merkezidir. Ayrıca, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük kuş cennetidir. 180'den fazla kuş türünü ve Türkiye'de nadir bulunan yaz atmacalarını da barındırmaktadır.

Bütün insanlığın ortak mirası olarak kabul edilen kültürel ve doğal varlıklar Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) tarafından koruma altına alınmaktadır. Hevsel Bahçeleri, 2013 yılında Dünya Mirasları listesine girmesi için UNESCO'ya aday gösterilmiş ve 2015 yılında tarihi Diyarbakır Surları ile bir bütün olarak Dünya Kültür Mirası olarak tescillenmiştir. Dünya Kültür Mirası ilan edilen alanların, ortak bir irade ve sözleşmeye bağlı olarak gelecek nesillere aktarılmaları sağlanmaktadır. Türkiye'nin 1983 yılında imzaladığı Dünya Miras Sözleşmesi bu nitelikteki doğal ve kültürel varlıkların korunmalarını garantiye almaktadır. Dünya Miras statüsüne sahip bir alanın korunmasının sorumluluğu yalnızca alanın üzerinde bulunduğu ülkenin sorumluluğuna bırakılmamıştır. UNESCO bu alanlar için ülkelere maddi, teknik ve moral destek vermektedir.

Hevsel Bahçelerinin 2 bin 800 dekarlık kısmında yapılan tarımsal faaliyetlerle yaklaşık 200 aile geçimini sağlamaktadır.

Dünya Miras Listesi'nde yer alan Hevsel Bahçeleri ve Dicle Nehri'nde ciddi çevre kirliliği ve doğal tahribat vardır. Kıyı şeridi inşaat molozları ve atıklarla adeta çöp alanına çevrilmiştir. Dünya Mirası olmasına rağmen 2016 yılında Özel Proje Alanı olarak ilan edilmiş ve projelerin ne olduğuna dair bilgiler kamuoyu ile paylaşılmadan millet bahçesi, kafe, seyirlik teras, asfalt ve betondan yol gibi yapılar yapılmaya başlanmıştır. Yapılaşma için bir çok canlının yaşam alanları, ekosistem, doğa, çevre yok edilmiştir. Yasalarla ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası yasalar ve sözleşmelerle korunması güvence altına alınmış bu tür

alanların tahribatının, kirlenmesinin, yok edilmesinin engellenmesi Hükümetin önceliği olmalıdır. Hevsel Koruma Platformu, yöre halkı, sivil toplum kuruluşları buradaki ekolojik yıkımlar ve tahribatları durdurmak için büyük mücadeleler vermektedirler.

Bu bağlamda;

- 1-UNESCO Dünya Mirası Listesinde olan Hevsel Bahçelerinde şimdiye kadar hangi projeler hayata geçirilmiştir? Bu projelerin gerekçesi nedir? Bu projeler için Koruma Kurulundan izin ve görüş alınmış mıdır?
- 2- Bu projeler için kaç ağaç kesilmiştir? Kaç metrekare yeşil alan yok edilmiştir? Bu projeler kimler tarafından yapılmıştır? Yapılan projelerin toplam maliyeti ne kadardır? Projelerin ekosisteme verdiği zararlar değerlendirilmiş midir? Değerlendirildi ise kamuoyu ile paylaşılmış mıdır?
- 3- Hevsel bahçeleri için uygulamaya konacak hangi projeler vardır? Bu projelerin gerekçesi nedir? Projelerin inşaatı ne zaman başlatılacaktır? Ne kadar yeşil alanı kaplayacaktır? Projelerin maliyeti ne kadar öngörülmektedir?
- 4- Yapılması planlanan bu projelerin Dünya Mirası olan bir alanda uygulanabilirliği ve bu alana vereceği zararlar hakkında ilgili kurum, kuruluş ve bilim insanlarından görüş alınmış mıdır? Bu projelerle ilgili kamuoyu bilgilendirilecek midir?
- 5- Hevsel Bahçeleri ile ilgili UNESCO ya koruma. İlerleme raporları hangi aralıklarla sunulmaktadır? Uygulamaya konan ve konacak olan projeler ile ilgili bilgi verilmekte midir? UNESCO bu konuda önerilerde bulunmuş mudur?
- 6- Hevsel Bahçelerinin korunması için şimdiye kadar UNESCO tarafından finansal bir destek sağlanmış mıdır? Sağlandıysa ne kadardır?
- 7-Hevsel Bahçelerinin kıyısında bulunduğu Dicle Nehri'nin kirlenmesinin, tahribatının önüne geçmek için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır? Kıyı Koruma Muhafaza Kanunu'ndan yararlanması sağlanacak mıdır?
- 8- Yapılması planlanan projelerin; 8 Bin yıllık ekolojiye sahip Hevsel bahçelerinde tarımsal alanın yok edileceği endişesi vardır. Yoksul halkın geçimini sağladığı tarım alanları korunması nasıl sağlanacaktır? Projeler uygulamaya konursa halkın mağduriyetleri nasıl giderilecektir? Buradaki tarımsal alanlara ilişkin Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?
- 9-Dünya Miras Listesinde olan Hevsel Bahçeleri, tarihi boyunca halkın kullanımına açık bir bahçe olarak tarihsel ve kültürel bir değer ortaya koymaktadır. 8 bin yıldır 30'dan fazla uygarlığın izlerini taşımaktadır. Bu alan ile ilgili Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Bakanlığınız arasında iş birliği var mıdır? Bu alanla ilgili görev ve yetkiler bakanlıklar arasında ne şekilde düzenlenmiştir?